

19. številka.

"EDINOST"
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob **srednjih, četrtekih in sobotah**. Zjutranje izdanie izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. urti zvoden. — Obujno izdanie stane:
 za jeden mesec . . . . . 30, izven Avstrije t. 1.40
 za tri meseca . . . . . 2.80 . . . . . 4.—
 za pol leta . . . . . 5.— . . . . . 8.—
 za vse leto . . . . . 10.— . . . . . 16.—
 Na naročbo brez prilozene naročnine se
 rejemajo oskrbi.

Pomembne štovilke so dobivajo v pro-
 дажajnicih tobaka v Trstu po 20 nr.,
 v Gorici po 25 nr. Bobotno večerne
 izdanie v Trstu 20 nr., v Gorici 40 nr.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč!“

Toraj: le dosledno!

V sobotnem „Slovencu“ čitamo kako umesten članek, datovan „Iz Liburnije“. G. člankar opisuje, kako madžarska vlada skrbi za Reko, da more tekmovali s Trstom. Veliko novih poslopij je vzrastlo tam, zastonj pa bi iskali kakve nove cerkve: zadoščati mora za toliko število prebivalstva jedna sama, zamazana župna cerkev v starem mestu. Je sicer še nekaj drugih cerkva, ali župnijo imajo na Reki jedno samo. Povsodi je videti, kako si nasprotniki prizadevajo uničiti hrvatski značaj tega mesta. „Se celo iz cerkve (to so lastne besede „Slovenčeve“) bi radi odpravili sled hrvaščine in starih privilegijev — v katerem odpravljanju se tudi indirektno in nedostojno napreduje — ker se očitno prezirajo povelja in volja nadpastirja in njemu nasproti ravna. Kako se je veselil neki lahonsko-madžarski list v Reki, ko je zvedel, da so bili vrnjeni iz Reke nazaj v Sinj staroslovenski misali, katere si je morala preskrbeti vsaka župna cerkev, a isti list, ako treba, blatil bi hitro zatem cerkev in svedeništvo.“ —

Kolikor besedi, toliko resnic! Dasi nam „Slovenčev“ gospod dopisnik ni povedal nič novega, vendar se nam njege izpovedbe vidijo jako važne in zanimive — važne pa posebno zato, ker so zagledale luč sveta ravno v „Slovencu“.

Predstavši v naglici omenjeni članek bali smo se v prvi hip, da smo slabo čitali — in predčitali smo ga v drugič. Ne, nismo se motili — saj stoji pred nami črno na belem.

Hude in ostre zatožbe je napisal „Slovenčev“ dopisnik — proti komu? Še celo iz cerkve „bi radi odpravili“ sled hrvaščine in starih privilegijev. Kdo so ti? — V tem „odpravljanju“ „se“ napreduje indirektno in nedostojno. Kdo je ta „se“? — Povelja in „volja“ višjega pastirja „se“ prezirajo. Kdo je ta „se“? Kdo je mogel, kdo je bil v stanu zakriviti vse to? Kdo more odpravljati slovanščino iz cerkve proti volji svojega višjega pastirja, kdo je mogel vrniti v Sinj staroslovenske misale? Kdo drugi — oprostite, mi si ne vemo druzega odgovora na ta vprašanja — nego izvestni cer-

PODLISTEK.

(7)

Kri mi voda.

Veseloigr v jednem dejanju.

(Dalje.)

Tonica (objemša jo). O tetka, ali zares?

Sodulja. Da, ti rečem: tako kaka gospa generalica...

Tonica. Da to! nu tetka, da Vam povem, uganili ste želje moje: po takem jas vedno hrepenim in pa, saj Vam že smem razdeti —

Sodulja. Razdeti? Kaj pa, kaj? o smer, smer — moraš!

Tonica. Jas ljubim — generala.

Sodulja. Ježeš, da res?

Tonica. To se pravi tako: general pač ni že...

Sodulja: Nič ne de — pa že bode — dalje, dalje...

Tonica. Sedaj je tako, saj veste, častnik.

Sodulja. Da, da, in iz častnika postane general. O poznam to že izza svojih mladih let. A dalje?

Tonica. Nocoj se mi je sanjalo...

Sodulja. Nocoj? Beži no, da sanjalo!

kveni krogi, slepo udani vladnemu zistemmu madžarskemu!!! Gosp. dopisnik nam sicer ne pove tega izrečno, ali njegevega dopisa si ne moremo tolmačiti drugače pri najbolji volji.

Neodpustna krivica bi bila, ako bi hoteli zbok tega sumničiti duhovščino v nje ukupnosti, saj to ni nič čudnega, ako se tudi mej duhovščino — kakor v vsakem drugem stanu — nahajajo elastični možje, ki radi ubogajo tiste, ki imajo moč v rokah. Ti posamičniki naj le odgovarjajo sami za svoje čine, kajti ukupnost svečeniškega stanu nima posla žnih — grehi. Graja zadevuje toraj le doličnike, nikakor pa ne stanu.

Na to stališče se je postavil meniga tudi „Slovenčev“ liburnski dopisnik. In to stališče je pravo: grajat je hotel le tiste, ki zaslužijo grajo. S tega stališča grajali smo tudi mi često posamičnike, iz istih vzrokov, iz katerih graja „Slovenčev“ dopisnik. Storili smo isto, kar je storil sedaj „Slovenec“.

Nočemo se dotikati še odprtih ran, razsodni čitatelji nas menda razumejo, kaj smo hoteli reči. A na tem se moramo pritožiti opetovanju, da se je uprav „Slovenec“ često izjavil solidarnega z istimi, katere smo grajali mi iz istih vzrokov, iz katerih graja on sam sedaj — izvestne kroge na Reki. Mi smo grajali posamičnike v konkretnih slučajih — in podtaknilo se nam je sovraštvo do ukupnosti, do vsega stanu. „Razkolniki“ in „brezverci“ smo bili, ker smo se potezali za isto, za kar se poteza „Slovenčev“ liburnski dopisnik: za slovanščino v cerkvi in za nje stare privilegije.

Toraj: malo več doslednosti bi prosili!

Deželni zbor istrski.

VI. seja dne 29. januarja 1894.

Predsednik Campitelli odpre sejo ob 11. uri predpoludne. Ko se je odobril zapisnik prejšnje seje prečital je posl. Jenko svojo interpelacijo radi postopanja volilne komisije ob volitvi v trgovinsko in obrtniško saborico rovinjsko. (To interpelacijo smo že priobčili v vedenem izdaniu z dne 1. februarja). — Ko je nehal posl. Jenko, prečital je tudi pred-

Tonica. Da, ali da Vam povem: sanjalo se mi je, da stojim na visokem griču...

Sodulja. Griču, da, griču?

Tonica. Na visokem griču. Solnce je si jalo in mnogo ljudstva bilo je zbranega...

Sodulja. Gotovo kaka božja pot...

Tonica. Prav tako. Ali sredi ljudstva zbranega o pobožnosti —

Sodulja. Kaka bela cerkvica...

Tonica. Motito se: stala sem jaz — v belem svilenem krilu! Ha, ha!

Sodulja. Ježeš!

Tonica. Z vencem na glavi. Ljudstvo je klečalo in povzdigovalo k meni roke, tako-le. (Pokaže).

Sodulja. Da, zares, tako-le? (tudi tako).

Tonica. — povzdiga roke in kliče: hoza!

Sodulja. Ježeš, ježeš! Hozana!

Tonica. Le čakajte: ko tako stojim in ko ljudstvo kliče, kliče, kliče — prijezi okoli griča, kaj menite, kdo? general!

Sodulja. Ježeš!

Tonica (z jokom). Da, tetka. In on stopi raz konju ter se mi približuje in pravi: idi, nevesta moja, jezdi z menoj v raj, ki naju čaka v srečni zakonski združitvi...

Sodulja. In sta jezdila?

sednik isto interpelacijo v italijanskem prevozu. (Slovenski prevod si je naročil predsednik. Tako se je dogodilo prvikrat, odkar se interpelacije v hrvatskem ali slovenskem jeziku.) Interpelacijo je izročil vladnemu zastopniku.

Na to je prečital posl. Mandič svojo interpelacijo, zakaj se ni že razpisala volitev novega cestnega odbora za sodni okraj pašinski. (To interpelacijo smo priobčili v zjutranjem izdaju dne 6. februarja t. l.) — Predsednik prečita to interpelacijo v italijanskem jeziku in jo izroči vladnemu zastopniku.

Posl. Seršič čita na to svojo interpelacijo radi kršenja imunitete pravice posl. Mandiča, kojega toži neki zasebnik radi nekega govora, izrečenega v deželnem zboru. (Tudi to interpelacijo smo že objavili v svojem izdaju.) — Kakor prejšnji dve prečital je predsednik tudi to interpelacijo v italijanskem prevodu.

Za temi interpelacijami je prišel na vrato posl. Amoroso se svojo interpelacijo:

1. Zakaj se ni imenovan škof na Krku?
2. Je li c. kr. vlada pri volji ukreniti potrebno, da se imenuje čim preje? — Tudi ta interpelacija se je izročila vladnemu zastopniku.

Vladni zastopnik odgovarja na interpelacijo posl. Laginja in tovarisev z dne 4. septembra 1892. radi isterjevanja davkov po Istri. Odgovarjal je seveda italijanski. Trdi, da v noveji dobi se ne iztirjuje tako strogo ter da so se tudi brissali nekateri zaostanki. (Dr. Laginja: Bil je pa tudi čas!)

Zatem so prečili na dnevni. I. točka je bila rasprava o zakonskem načrtu, s katerim se preminjajo nekatero določbo deželne postave z dne 30. marca 1870 ostanovanju, v drževanju in obiskovanju šol.

Posl. dr. Tamara meni, da se mu ta načrt vidi veliko prestrog. Pouk je lepa stvar, ako je primeren v svoboden. Obligatno obiskovanje šole je tudi dobra stvar, ali zamude ne bi se smele kaznovati z globami in zatvor. Ta zakon je mrtvorogeno dote. Govornik naglaša, da je vsa šolska ustava slaba, ker se ustvarjajo zakoni po jednem kopiju za Dunaj, Trst in Poreč, kakor za Žbandaj in Baderno.

Posl. Babuder meni, da je pouk dobrata, katero treba tudi usiljevati. Govornik pojasnjuje, koliko važnosti je tudi za prostega človeka, ako zna pisati in čitati. Po-

Tonica. Ah, žalibog ne! Kajti v tem je zazvonilo v cerkev in sem se probudila. — Bog ve, kam bi bila jezdila!

Sodulja. Da, da. In to, veruj mi, je pomnilo. In kako daleč sta že?

Tonica. Ah, obo se skrivaj že davnno ljubiva, čeravno si že tega razodela njeva. A nekega dne gotovo stopi pred očeta in poprosi moje roke...

Sodulja. O prav gotovo.

Tonica. Morda že danes, kajti slutnje imam in srce me boli nekako, kakor bi nečesa pričakovalo, kar je vladost; in Vam povem — ali Vam smem nekaj razdeti?

Sodulja. Kako pak! kar povej, srček.

Tonica. Od onega trenotka, ko so si razdelili najini pogledi, da se ljubiva, šivam si poročno krilo.

Sodulja. Beli kam — da zares?

Tonica. Seveda, ker ako bi se pripetilo, da bi stopil hipoma pred očeta, mora biti vse pripravljeno k poroki.

Sodulja. Seveda, to je res.

Tonica. In tudi zaročni venec že imam — le čakajte, ako bi znala, da ne bode še očeta, pokazala bi se vam — — oj. Vi se boste čudili!

Sodulja. Saj res, kar se pokaži?

Tonica. Pa se bodem. Saj skrivaj, kadar

Oglesi se račune po tarifu v petitu; za naslove z dobelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsegava razvad/h vrstic. Poslana osmrtnica in javnozah q/a, domači oglasi itd. se računajo po p o godbi.

Vsi dopisi naj se pošljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejme. Rokopisi se ne vradijo.

Naročino, reklamacijo in oglase sprejema upravitelj ulica Caserma 13. Odprte reklamacije so proste poštnino.

„Edinost je moč!“

sebno je to koristno za vojake, koji s tem pritrjajo vsaj do koprila. (Mandić: Dá, ako znajo nemško šprah o). Roditelji bi se morali bolj brigati za šolo. Šolski zakoni so dobri ali naše stanje je nepovoljno. Ta zakonski načrt bode moralno upliv na obiskovanje šole.

Vladni zastopnik izjavlja, da ta zakonski načrt ne bode dobro usprejet, ker ima razne nedostatke. Pritožuje se proti krajnim šolskim svetom. Učitelji prijavljajo zamude, a preidejo meseci in meseci, predno izve o njih okrajni šolski svet. Krajnim šolskim svetom bi se moral oliečati njih posel, a s to osnovno se jim še poveča.

Tudi posl. Amoroso je proti temu načrtu, koji nalaga občinam nova bremena. Mi potrebujemo praktičnih stvari, ne pa takih postav, katero preveč obremenjuje krajne šolske svete.

V imenu deželnega odbora se poslanec Gambini čudi, da je ta načrt naletel na tolika nasprotna. Čudi se poslancema Tamara in Babuduru, koja sta kot člana šolskega odseka glasovala za ta načrt; sedaj pa govorita proti. Stroški za šolo rasejo od leta do leta, zato pa moramo tudi skrbeti, da ti stroški donašajo kako korist. Protestuje proti trditvi posl. Tamara, češ, da je ta načrt neoliberalen.

Posl. Tamara ugovarja, da s pojavljenjem kazni, n. pr. z zaporam, ne dosežemo svoje svrhe; posl. Babuder se opravičuje da ni hotel napasti načrta, ampak le naglašati pomanjkljivosti.

Predlog posl. Babude, da se preko tega načrta preide na dnevni red, se odkloni, na kar je zbornica prešla v podrobno razpravo. — K § 4. nasvetuje posl. Fragiacomo nek popravek utemeljivši ga s tem, da je napal — „barbarsko Rusijo.“ Posl. Laginja protestuje kot Slovan, da se v zbornici brez nikakega povoda napada slovenska država, katera živi v prijateljskih odnosih z našo državo. (Odobravanje na klopih manjine).

Posl. Fragiacomo odgovarja še erditejo, nazivajoč Rusijo „barbara, barbassisima.“ (Posl. Bartoli plaska in galerija žnjim.) — Na to je večina usprejela § 4.

K § 5. stavi posl. Mandić hrvatsko napisan predlog, kojega pošlje predsedniku.

Predsednik: Tega predloga ne morem dati v razpravo, ker ni napisan v jeziku

sem sama, po noči, opravim se mnogokrat in v vencem na glavi stojim pred zrcalom, prav kakor pred altarijem. (tajnostno grozno) Joj, to so Vam čutila, tetka! V cvetu svoje mladosti, v srcu polno čutov najslajše ljubezni — zanj, ki mi je odmenjen po usodi in v nežni glavici polno sladkih misli

